

Mały Ziuk zostaje Marszałkiem Polski

INSTRUKCJA
tworzenia komiksu

na przykładzie krótkiej historii **o Józefie Piłsudskim**

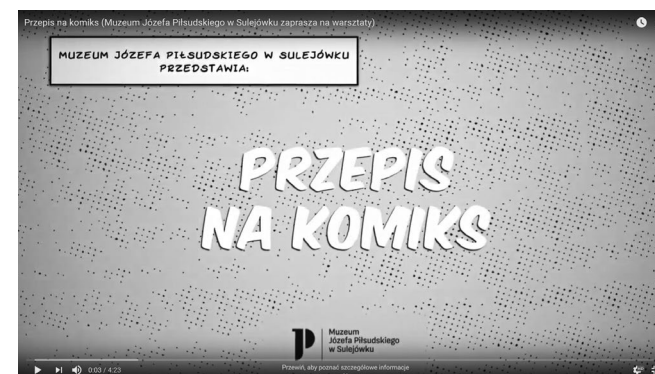
To co, robimy komiks?

Do stworzenia własnego komiksu zaprasza Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, które prowadzi między innymi liczne zajęcia edukacyjne. Jednym z przykładów takich działań są warsztaty łączące zabawę i naukę. Jedną z propozycji jest tworzenie komiksu na podstawie biografii Józefa Piłsudskiego. Zeszyt powstał po to, aby każdy po zapoznaniu się z podstawowymi zasadami i regułami mógł przygotować własny komiks.

Prawdopodobnie wiele osób wie, że Józef Piłsudski był marszałkiem Polski, miał węża, a jego ulubiona klacz miała na imię Kasztanka. Ale czy wiesz, że miał też psa o imieniu Pies, a najbliżsi nazywali go Ziukiem? No i dlaczego zapuścił węża? Na niektóre pytania znajdziesz odpowiedź w zeszycie, który pomoże Ci stworzyć swój własny komiks. Z kolejnych stron dowiesz się, jak krok po kroku przygotować historyjkę, jak uzupełnić puste kadry i jak oznaczać emocje postaci. Możesz też dowiedzieć się więcej o rysowaniu komiksów z krótkiego filmu „Przepis na komiks”, który znajdziesz na oficjalnym kanale Muzeum na YouTube.

Przygotowaliśmy zestaw kadrów, czyli ramek z rysunkiem w środku. Rysunek nazywamy tłem, bo najważniejsze będą postaci, które przerysujesz lub wytniesz i wkleisz w odpowiednie miejsce. Możesz wykorzystać wszystkie postaci lub tylko niektóre. Możesz też wyciąć i przykleić lub dorysować dymki tak, aby postaci wyglądały jakby ze sobą rozmawiały. Możesz każdy kadr pozostawić czarno-biały lub pokolorować. Tak przygotowane kadry możesz też powycinać i złożyć jak książkę, przykleić na duży karton, przerysować albo zrobić to, co podpowie Ci wyobraźnia. Każdy z kadrów jest też opisany, dzięki czemu dowiesz się kilku ciekawostek o Józefie Piłsudskim. Pamiętaj, że komiks prezentuje tylko wybrane wydarzenia i sytuacje z jego życia.

Obejrzyj film instruktażowy, aby dowiedzieć się, jak stworzyć własny komiks. Na kolejnych stronach zeszytu znajdziesz też dodatkowe materiały do obejrzenia. Najpierw przeczytaj tekst przy kadrze, a potem znajdź przycisk „kliknij i obejrzyj”. Może Ci też pomóc ktoś dorosły.

Przyjrzyj się obu kadrom. Na którym obrazku należy poprawić kolejność dymków?

Przeczytaj rozmowę chłopców w obu kadrach i przyjrzyj się uważnie dymkom. Na którym obrazku dymki wskazują prawidłowo autora wypowiedzi?

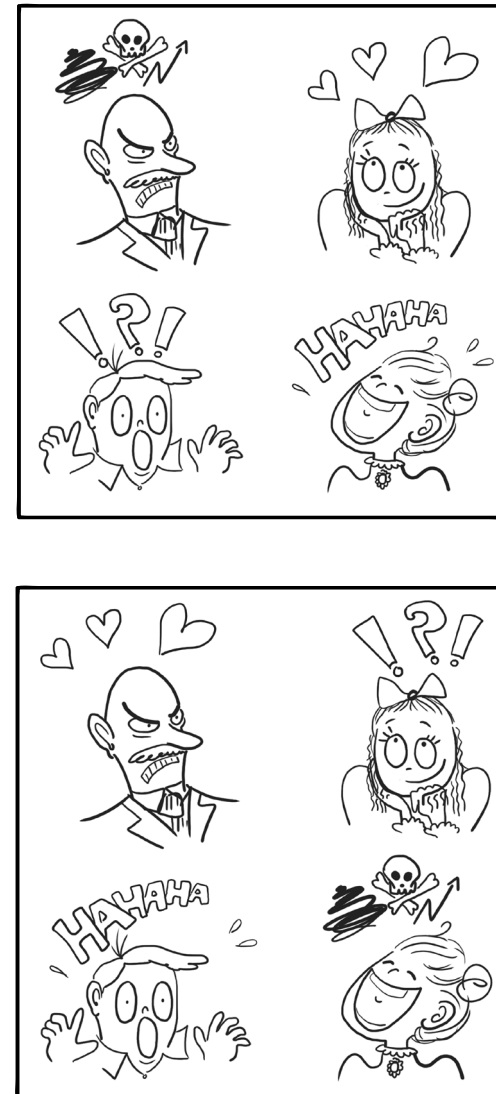
Porównaj oba kadry. Który dymek warto poprawić i dlaczego?

Zapoznaj się z historyjką prezentowaną na obu planszach. Na której planszy kadry ułożone są w sposób prawidłowy, a gdzie zostały poprzerastawiane?

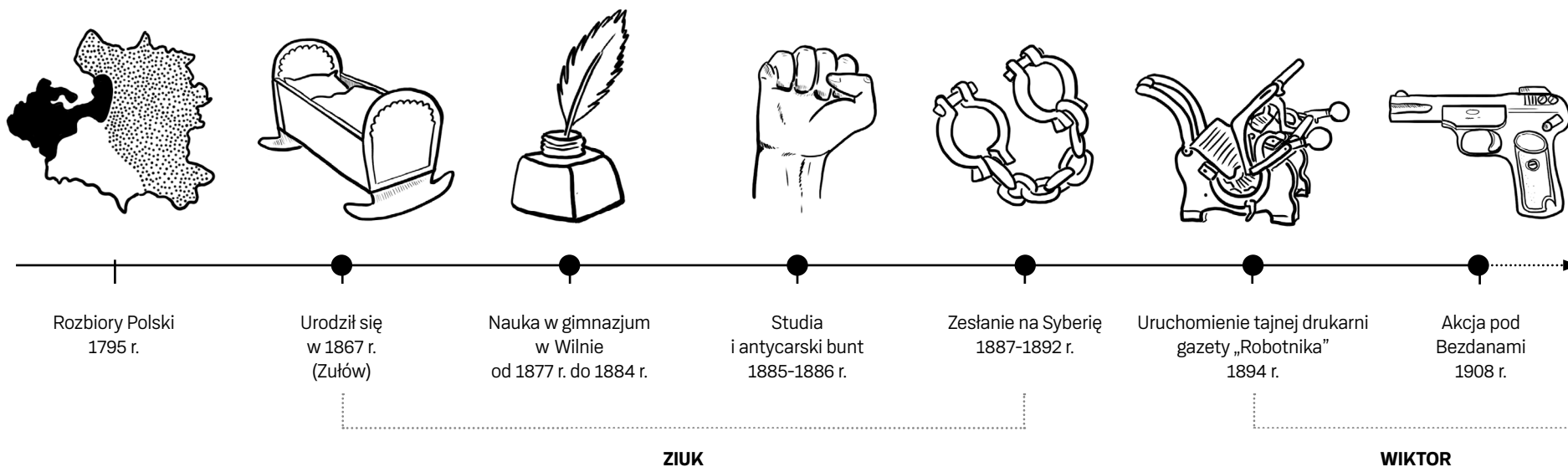

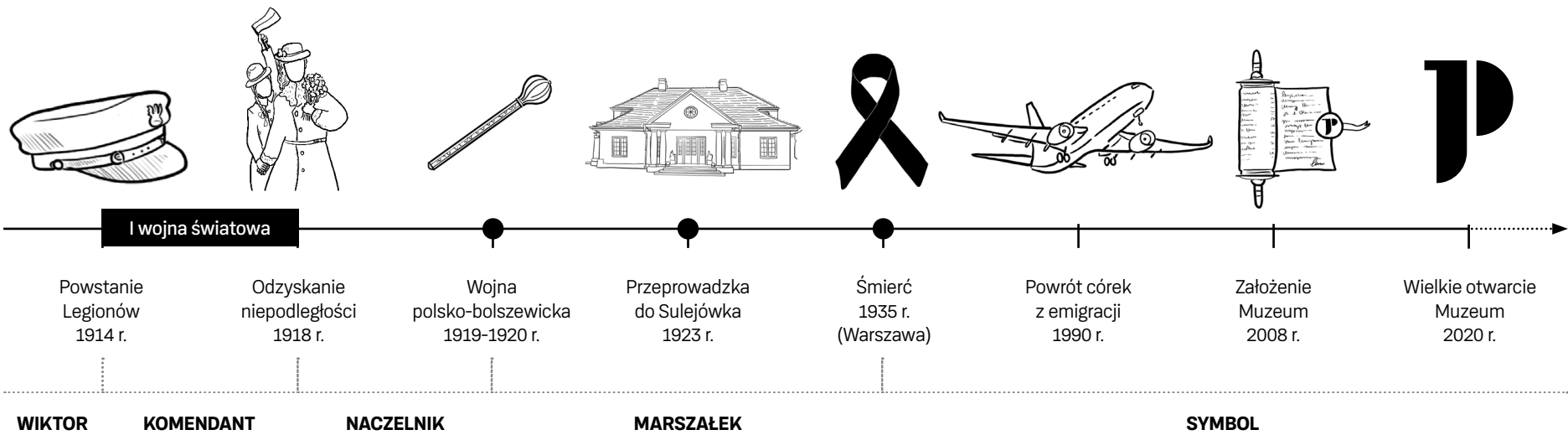
Przyjrzyj się postaciom na obu kadrach, a następnie rysunkom nad ich głowami. W którym kadrze symbole rysunkowe lepiej wyrażają uczucia bohaterów?

Kilka ważnych dat z życia Józefa Piłsudskiego

Józef Piłsudski przyszedł na świat w Żuławie niedaleko Wilna. Od najmłodszych lat był nazywany przez najbliższych **Ziukiem**.

Kiedy się urodził, na mapie Europy nie było Polski, bo sąsiednie państwa Prusy, Austria i Rosja postanowiły podzielić między siebie jej ziemie. Rodzina Piłsudskich mieszkała na terenach zaboru rosyjskiego, jednak w domu mówili po polsku. Ziuk i jego liczne rodzeństwo lubili beztrudnie bawić się, ale też uczyć się o polskich tradycjach. Szczególnie lubili, kiedy mama opowiadała im o historii Polski. Już wtedy Ziuk zapamiętał, że Polska powinna kiedyś odzyskać niepodległość. Czyli być niezależna od sąsiadów, którzy wcześniej zajęli jej terytorium.

DZIECIŃSTWO W ŻUŁOWIE

KLIKNIJ

I OBEJRZYJ

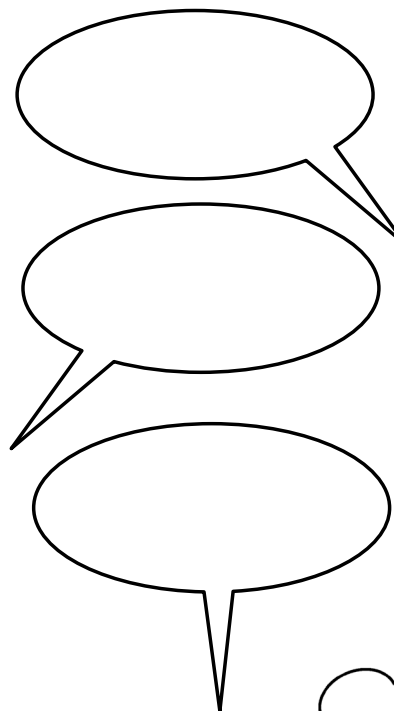
*Czy wiesz, że...

Ziuk razem z braćmi przygotowywał ręcznie pisaną gazetkę „Gołąb Zułowski”. Zamieszczali w niej wiersze, piosenki i informacje o tym, co się wydarzyło w ich domu i okolicy.

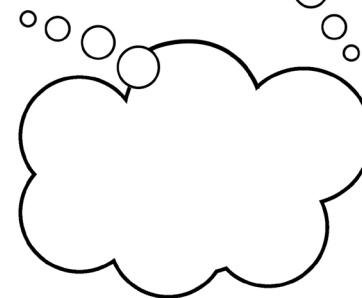
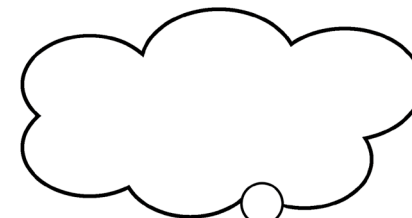
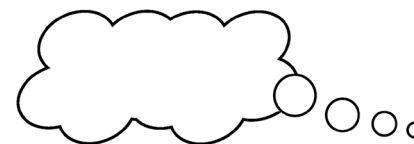

DZIECIŃSTWO W ZUŁOWIE

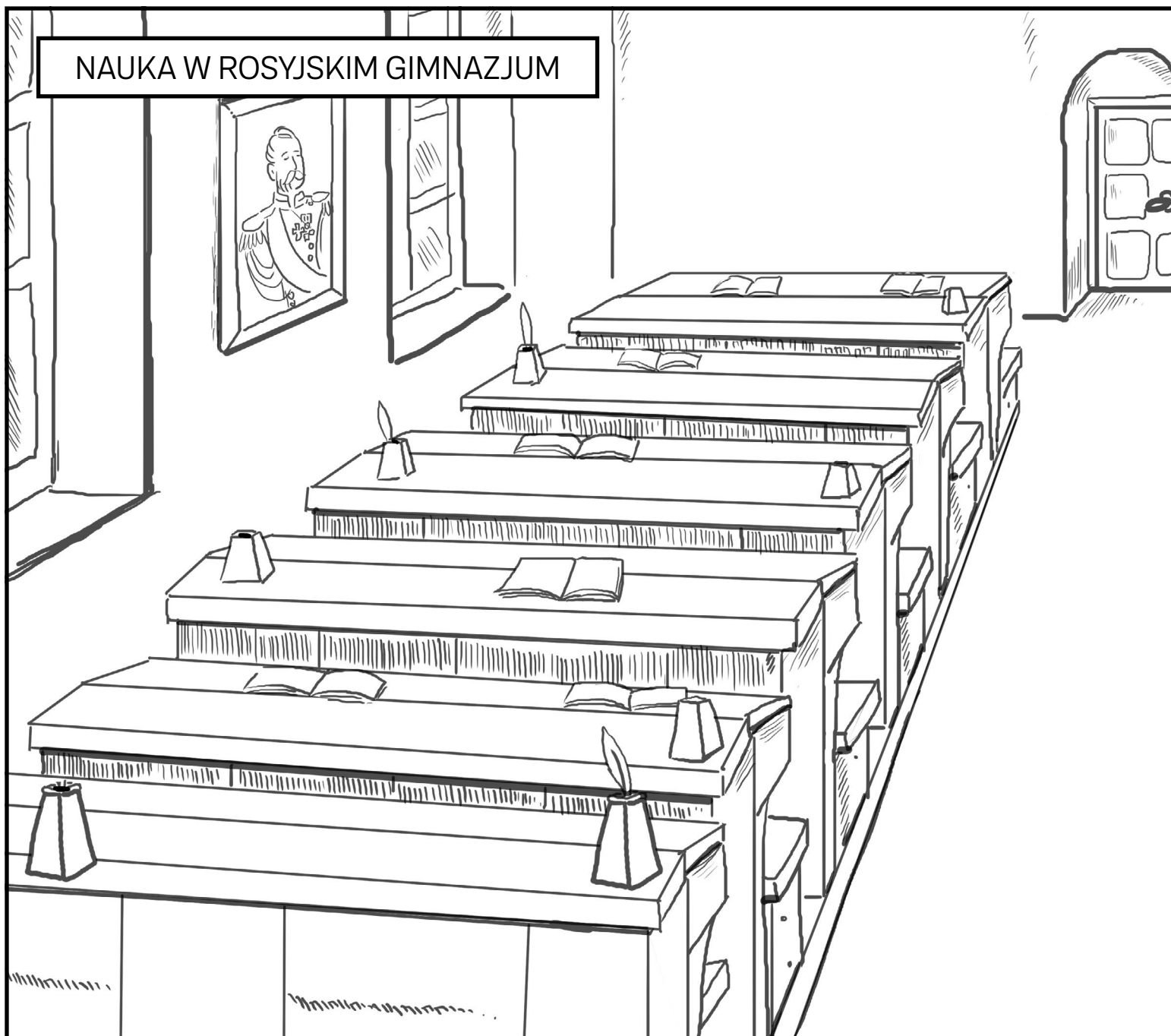
WYTNIJ
OBRYSY
POSTACI
I CHMURKI
DO
WYPOWIEDZI

NAUKA W ROSYJSKIM GIMNAZJUM

Beztrioskie dzieciństwo w Zułowie zakończyło się, gdy w domu Piłsudskich wybuchł pożar. Rodzina przeprowadziła się do Wilna. Ziuł rozpoczął naukę w szkole, ale niestety nie mógł w niej mówić po polsku. Nauczyciele wymagali, aby uczniowie uczyli się i rozmawiali ze sobą po rosyjsku, bo teraz na tych terenach władali Rosjanie. Ziułowi nie podobał się taki obowiązek, szczególnie, że kiedy jeszcze uczył się w domu, lubił czytać polskie książki. Razem z bratem i kolegami założyli więc kółko o nazwie „Spójnia”. Kółko zajmowało się sprowadzaniem z Warszawy polskich książek, które ocenowano. To znaczy, że niektóre książki na terenie przywłaszczonym przez Rosję, były zakazane. Koledzy mimo wszystko je gromadzili.

KLIKNIJ

I OBEJRZYJ

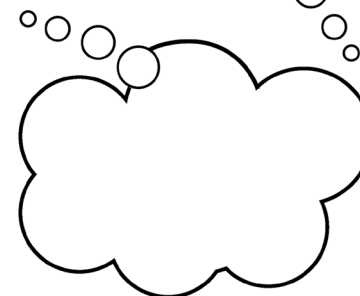
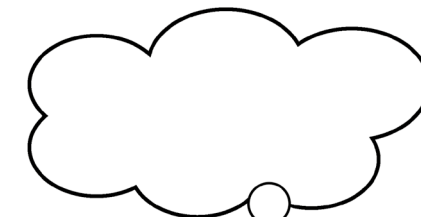
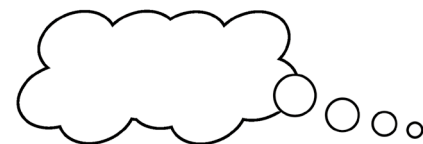
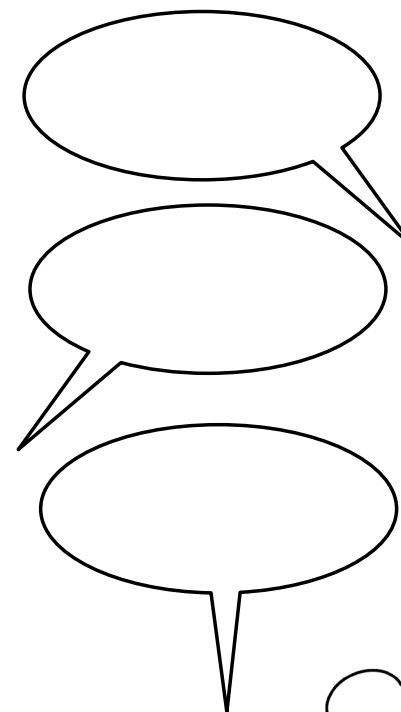
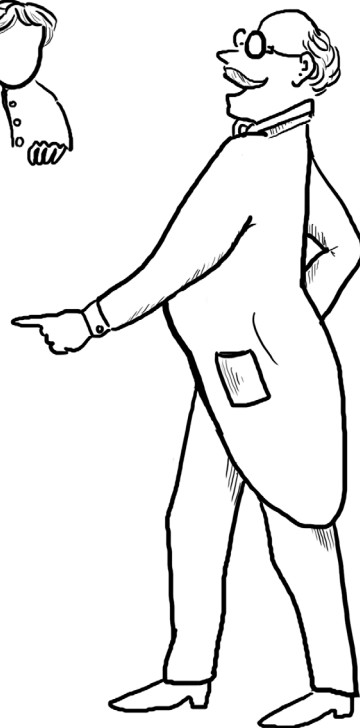
*Czy wiesz, że...

Ziuk najłabsze oceny miał z języka rosyjskiego, ale za to bardzo dobre z historii i geografii. Bardzo lubił też czytać, a jego ulubionym autorem był poeta Juliusz Słowacki. Wtedy nie było telewizorów, telefonów komórkowych czy komputerów, a najciekawszych rzeczy Ziuk dowiadywał się właśnie z książek.

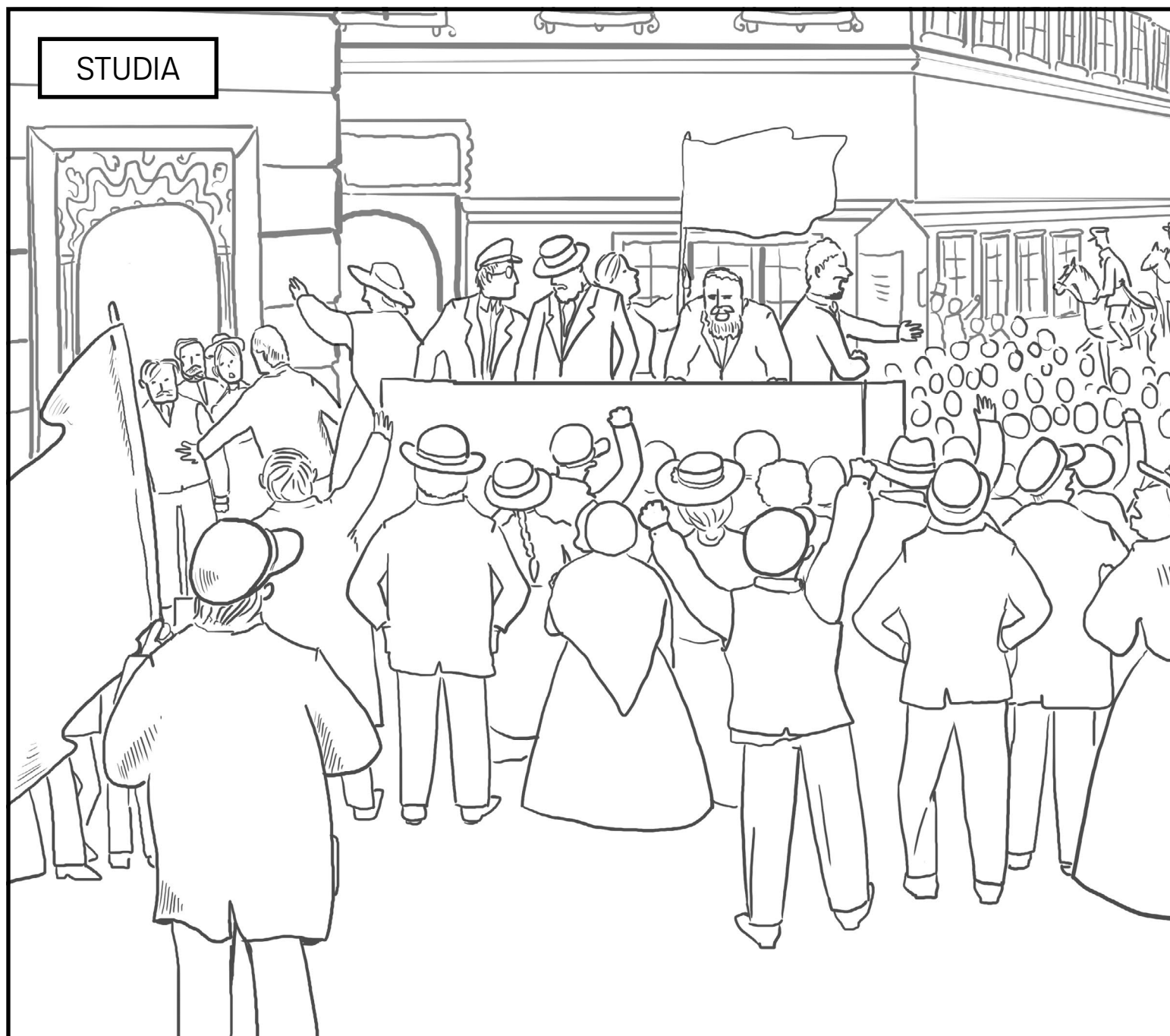
NAUKA
W ROSYJSKIM
GIMNAZJUM

WYTNIJ
OBRYSY
POSTACI
I CHMURKI
DO
WYPOWIEDZI

Ziuk po zdaniu matury, rozpoczął studia medyczne na uniwersytecie w Charkowie. Spotkał tam wiele osób, którym też nie podobało się to, że o wszystkim decyduje car, czyli władca Rosji. Wraz z innymi studentami buntował się przeciwko władzy rosyjskiej. Brał udział w wiecach i demonstracjach, czyli publicznych protestach. Wymagało to dużej odwagi, bo nie wolno było głośno sprzeciwiać się przeciwko carowi i jego władzy. Można było za to trafić do więzienia. Dla Ziuka, dla wielu innych Polaków i Rosjan, najważniejsze było jednak pokazanie carowi, że sami chcą decydować o sobie i swojej przyszłości.

*Czy wiesz, że...

Mimo że Józef Piłsudski nigdy nie skończył studiów, wiele lat później otrzymał honorowy doktorat. Nawet nie jeden! To wielkie wyróżnienie nadawane przez uniwersytet tylko osobom o szczególnych zasługach.

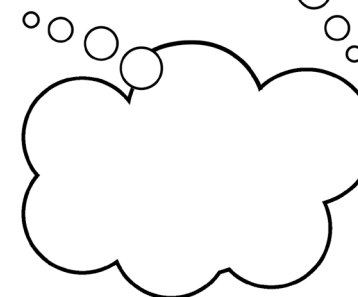
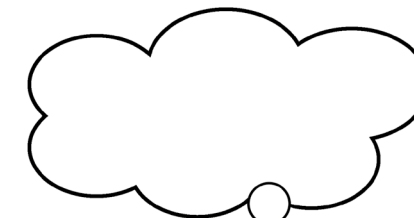
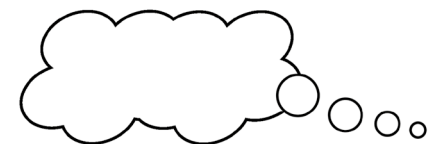
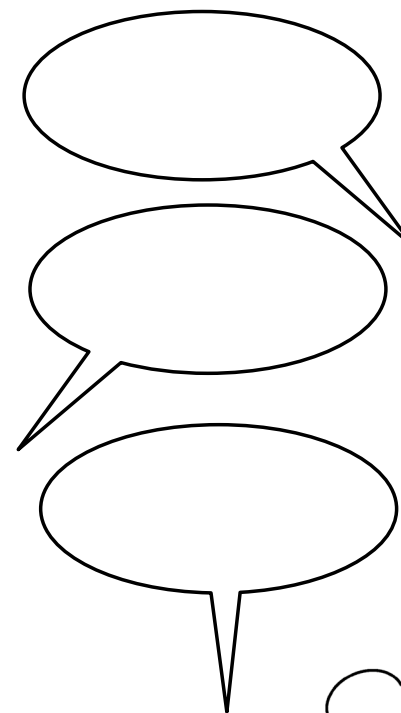
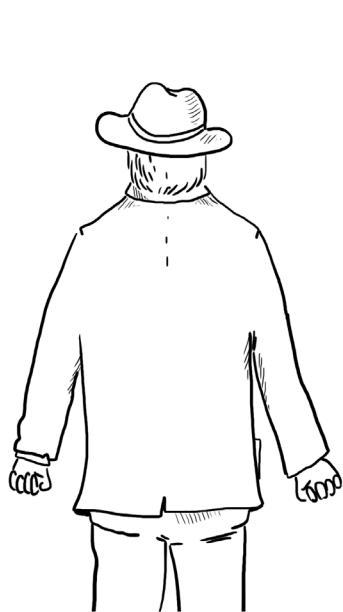

STUDIA

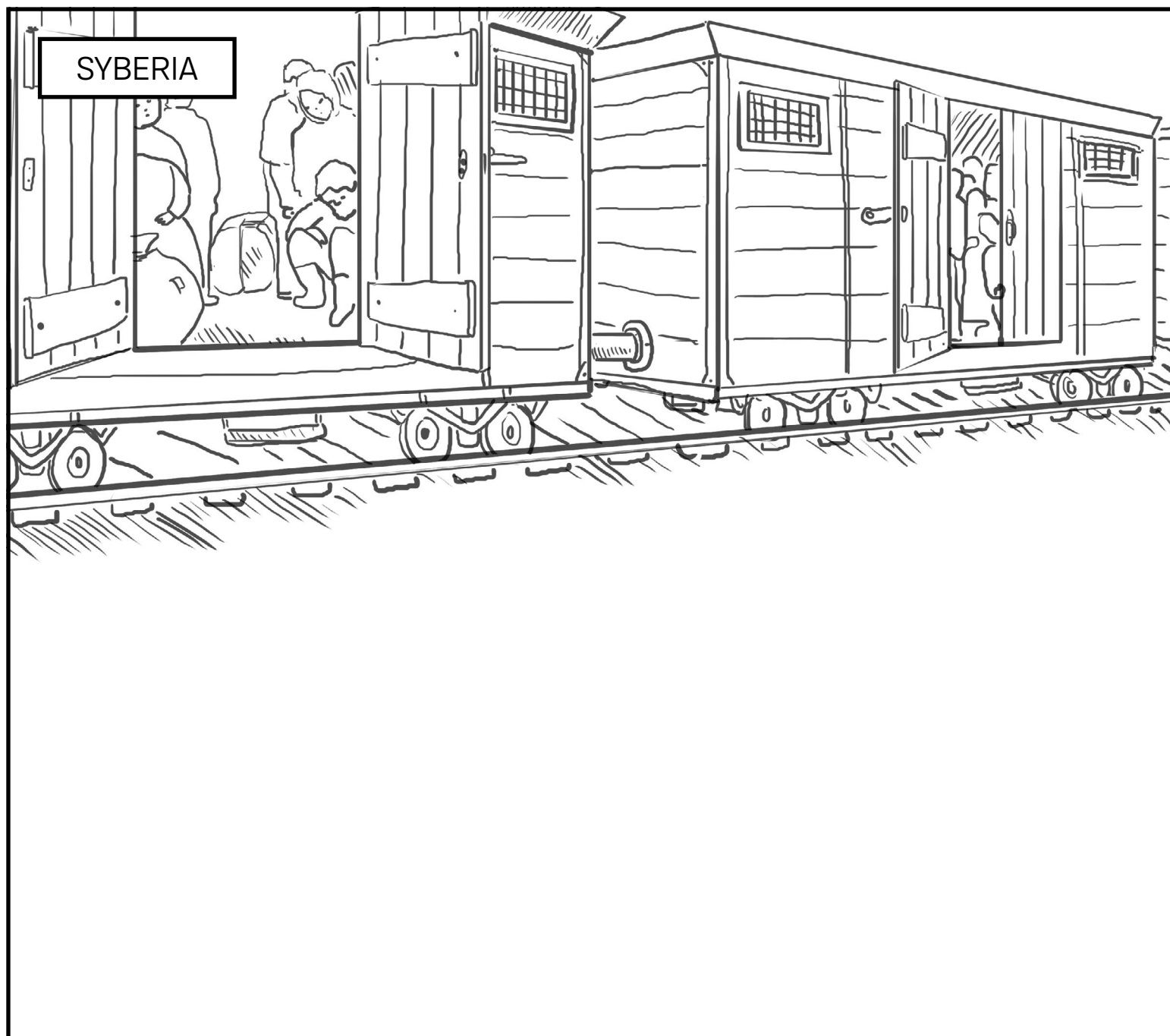

WYTNIJ
OBRYSY
POSTACI
I CHMURKI
DO
WYPOWIEDZI

Ziuk podczas studiów był zaangażowany w działalność przeciwko władzy rosyjskiej. Został aresztowany za wspieranie osób, które planowały zamach na cara. Ukarano go zesłaniem na Syberię, czyli przymusowym wyjazdem do krainy leżącej bardzo daleko, na dużym obszarze Rosji. Musiał tam żyć w trudnych, surowych warunkach. Mógł pisać listy do rodziny, ale poczta dostarczała je dopiero po kilku tygodniach. Ziuk spędził tam pięć lat. Towarzyszyło mu wielu innych Polaków, za nieposłuszeństwo wobec cara lub walczących o niepodległość Polski.

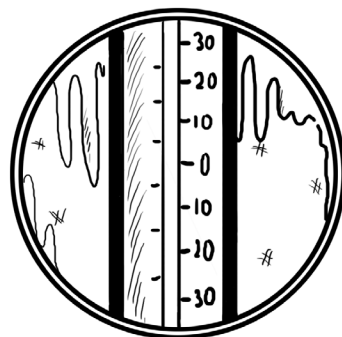
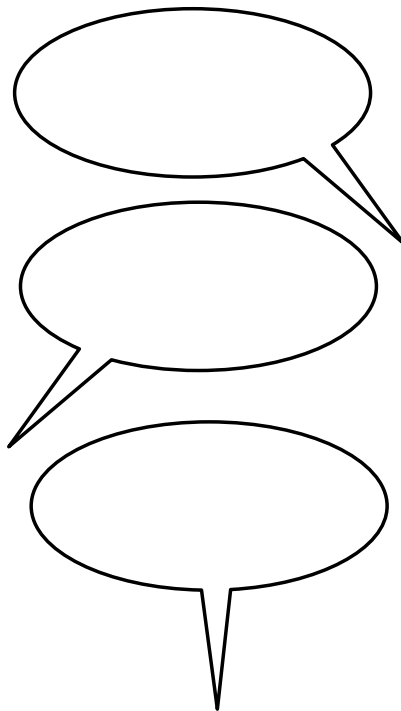

*Czy wiesz, że...

Ziuk jako młody mężczyzna nie nosił zarostu, ale zapuścił wąsy, gdy podczas protestu więźniów carscy żołnierze wybili mu przednie zęby. W ten sposób chciał ukryć ich brak.

SYBERIA

WYTNIJ
OBRYSY
POSTACI
I CHMURKI
DO
WYPOWIEDZI

Pobyty na Syberii umocnił Ziuka w przekonaniu, że cały czas należy szukać sposobu aby odzyskać niepodległość. Czyli niezależność od państw zaborczych. Po powrocie do domu, wstąpił do partii – organizacji skupiającej ludzi uważających podobnie jak on. Partia ta w skrócie nazywała się PPS, a Józef Piłsudski zaczął ją z innymi rozbudowywać. Chciał trafić do jak największej grupy osób, dlatego przemawiał na spotkaniach i pisał artykuły, w których tłumaczył swój punkt widzenia. Drukował też gazetę „Robotnik” na maszynie zwanej bostonką. Musiał to wszystko robić w tajemnicy przed zaborcami, dlatego przyjął pseudonim „Wiktor”. Z czasem zdobywał coraz większe uznanie i stał się przywódcą partii.

*Czy wiesz, że...

Już około sto lat temu do batonika „Milky Way” dodawano karty opisujące słynne ucieczki na całym świecie. Na jednej z limitowanych kart znalazł się Józef Piłsudski i opis jego ucieczki z więzienia po tym, jak aresztowano go za prowadzenie w Łodzi tajnej drukarni gazety „Robotnik”.

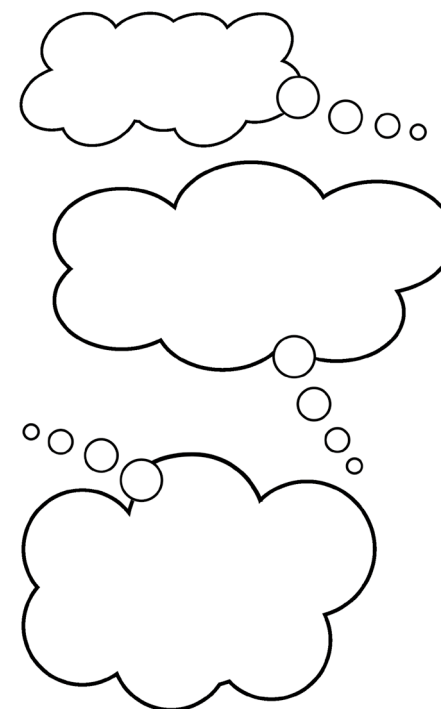
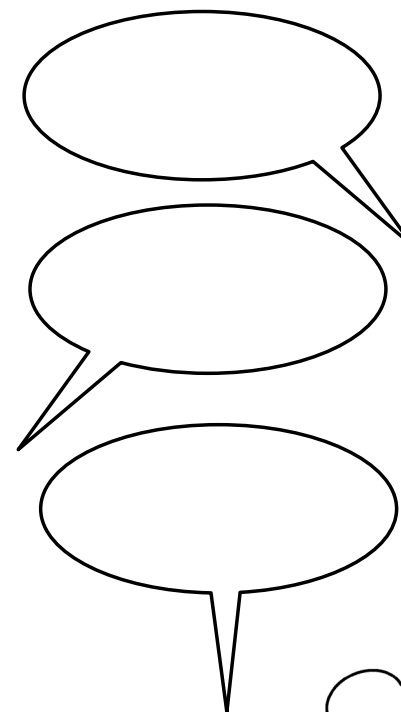

DZIAŁALNOŚĆ POLSKIEJ PARTII SOCJALISTYCZNEJ

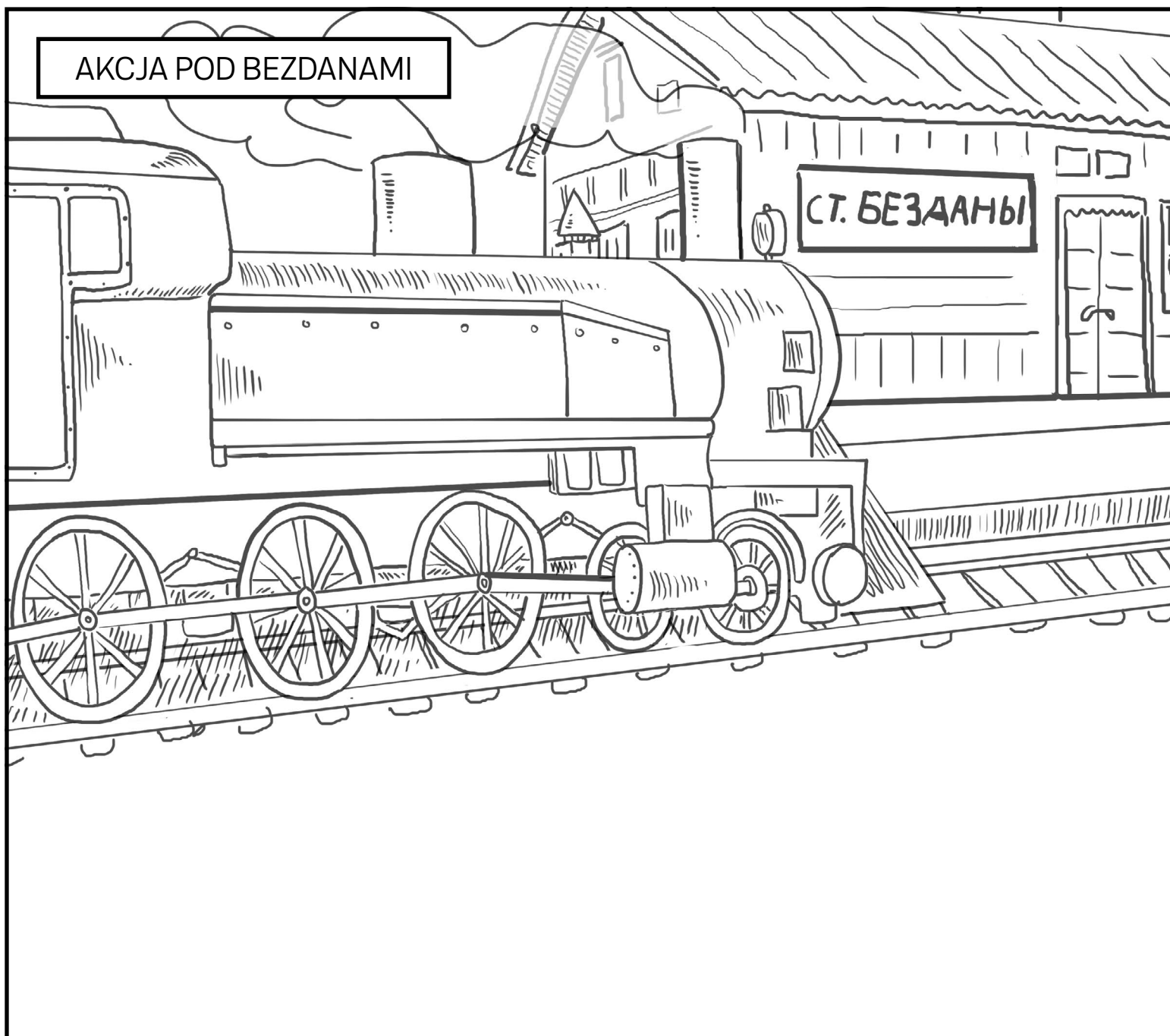
WYTNIJ
OBRYSY
POSTACI
I CHMURKI
DO
WYPOWIEDZI

Napad na pociąg może kojarzyć się z filmami o Dzikim Zachodzie, o Indianach i rewolwerowcach. Podobną akcję razem z kolegami z PPS zorganizował także Józef Piłsudski! Przeprowadzili napad na pociąg, który przewoził pieniądze płacone przez Polaków na rzecz władz carskich. Pochodziły one z podatków, czyli obowiązkowych opłat na utrzymanie państwa rosyjskiego. Bojowcy przeznaczili łup na powstające polskie organizacje wojskowe, których celem była walka o wolność Polski. W akcji brały udział również kobiety. Jedną z nich była Aleksandra Szczerbińska, przyszła żona Piłsudskiego, która prowadziła obserwację dworca wileńskiego

AKCJA POD BEZDANAMI

KLIKNIJ

I OBEJRZYJ

*Czy wiesz, że...

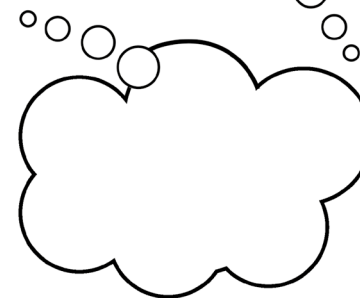
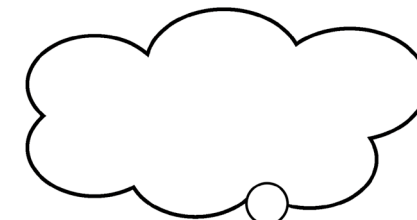
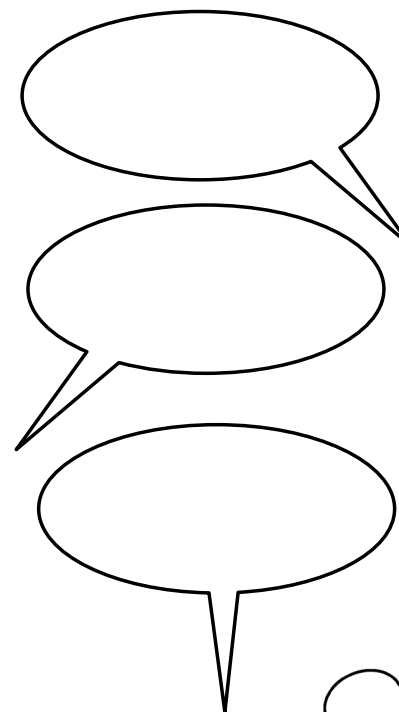
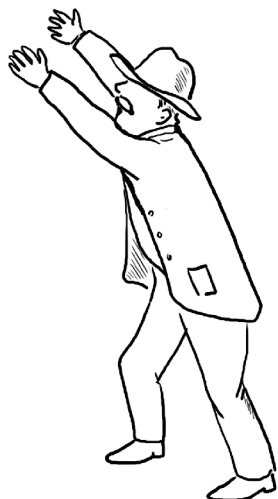
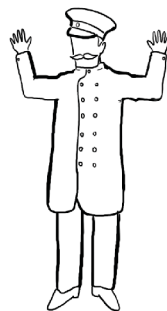
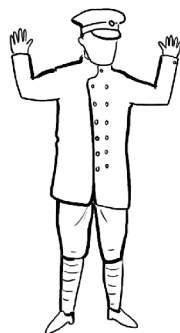
To była druga próba napadu w Bezdanach na pociąg, bo pierwsza się nie udała. Bojowcy mieli pecha: część z nich spóźniła się, część zabłądziła w lesie, a jeszcze inni pomylili stację kolejową, na której mieli dokonać napadu.

AKCJA POD BEZDANAMI

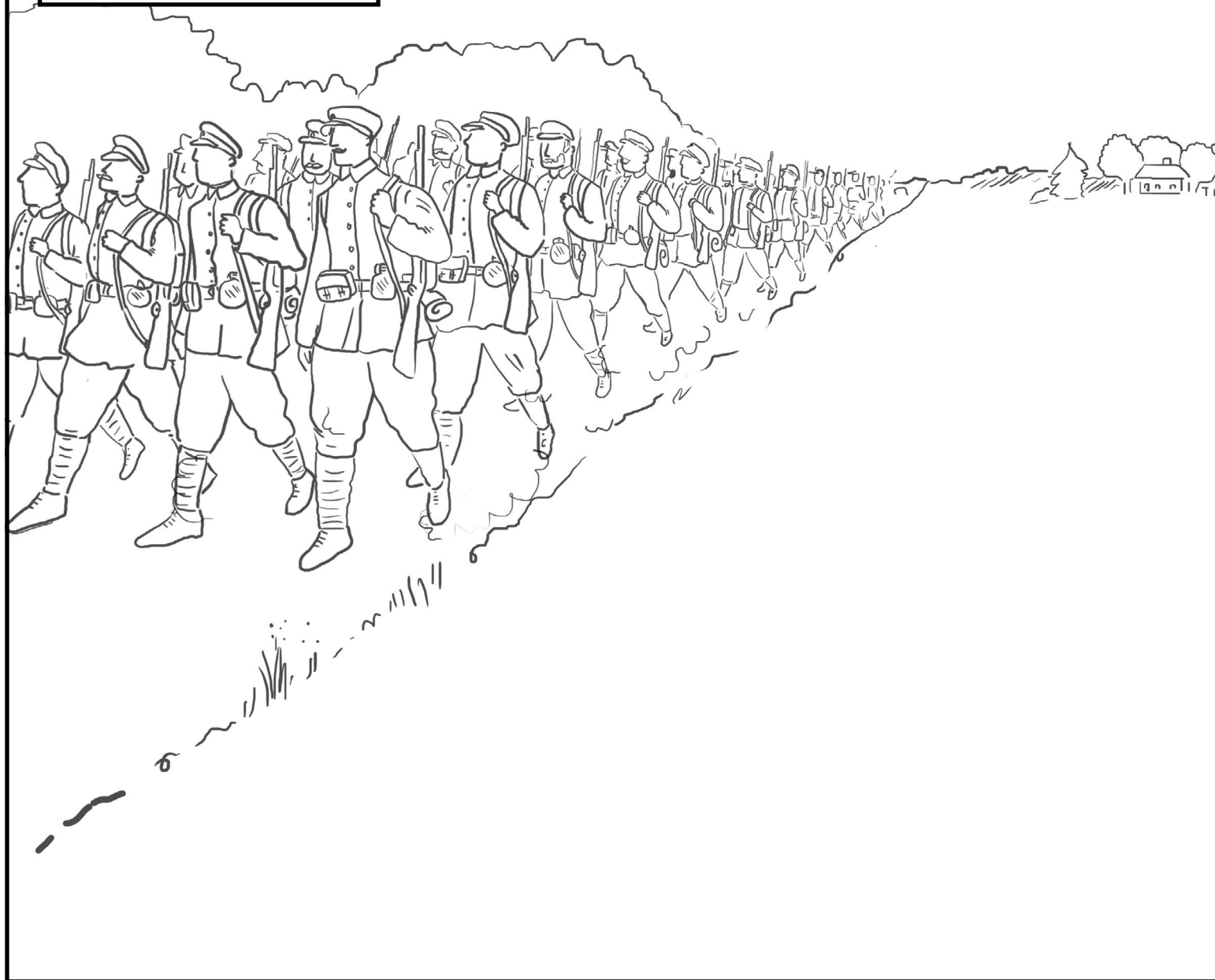
WYTNIJ
OBRYSY
POSTACI
I CHMURKI
DO
WYPOWIEDZI

Państwa, które kiedyś podzieliły między siebie polskie ziemie, pokłóciły się ze sobą i z innymi krajami. Awantura objęła całą Europę i inne kontynenty. Tak wybuchła pierwsza wojna światowa. Józef Piłsudski miał nadzieję, że w czasie wojny Polakom uda się wywalczyć wolność, a ich ojczyzna wróci na mapę Europy. Dlatego od lat tworzył wojsko. Żołnierze Józefa Piłsudskiego nazywani byli strzelcami, a on stał się ich **Komendantem**. Strzelcy dali początek Legionom Polskim. Wszyscy ochotnicy nosili czapki z orłem. Józef Piłsudski dowodził I Brygadą Legionów – zaledwie jedną z trzech - ale ochotnicy właśnie jemu ufali najbardziej. Młodzi żołnierze nazywali swojego dowódcę **Dziadkiem**. On mówił do nich „moje dzieci”.

LEGIONY POLSKIE

KLIKNIJ

I OBEJRZYJ

*Czy wiesz, że...

Józef Piłsudski bardzo lubił grać w szachy i kibicować drużynom piłki nożnej. Legioniści rozgrywali między sobą mecze futbolowe, a wtedy mogli liczyć na doping Komendanta. To właśnie z tych rozgrywek wywodzi się jeden z popularnych warszawskich klubów sportowych.

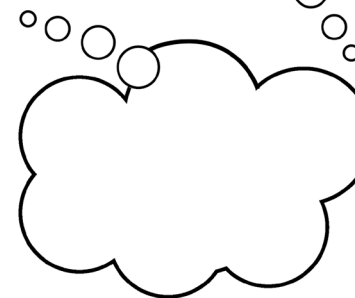
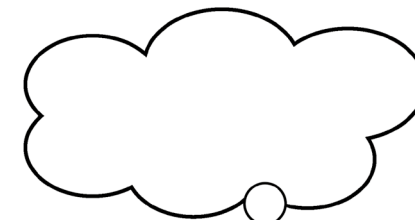
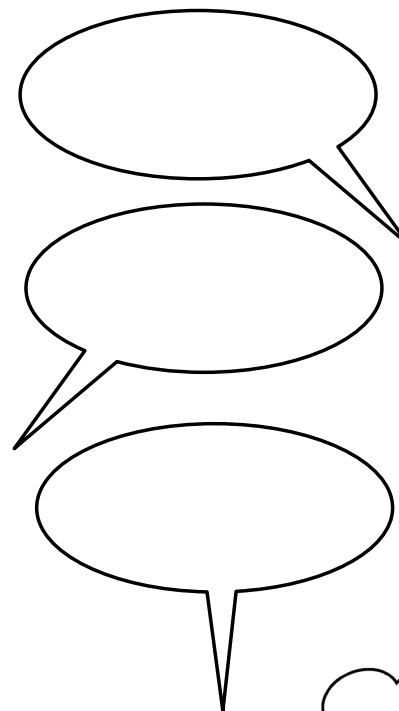
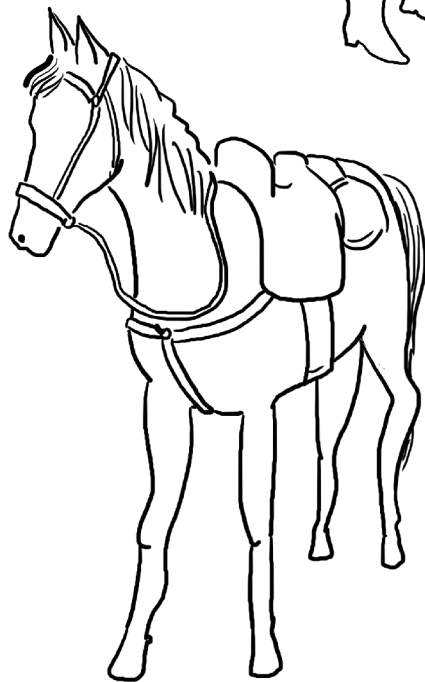
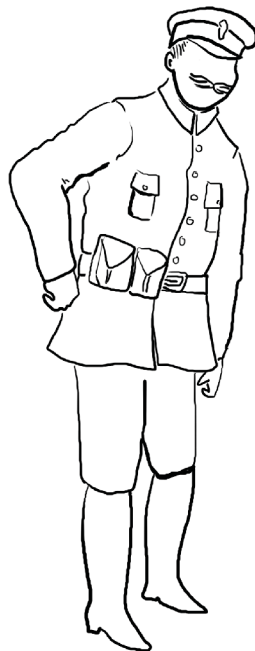

LEGIONY

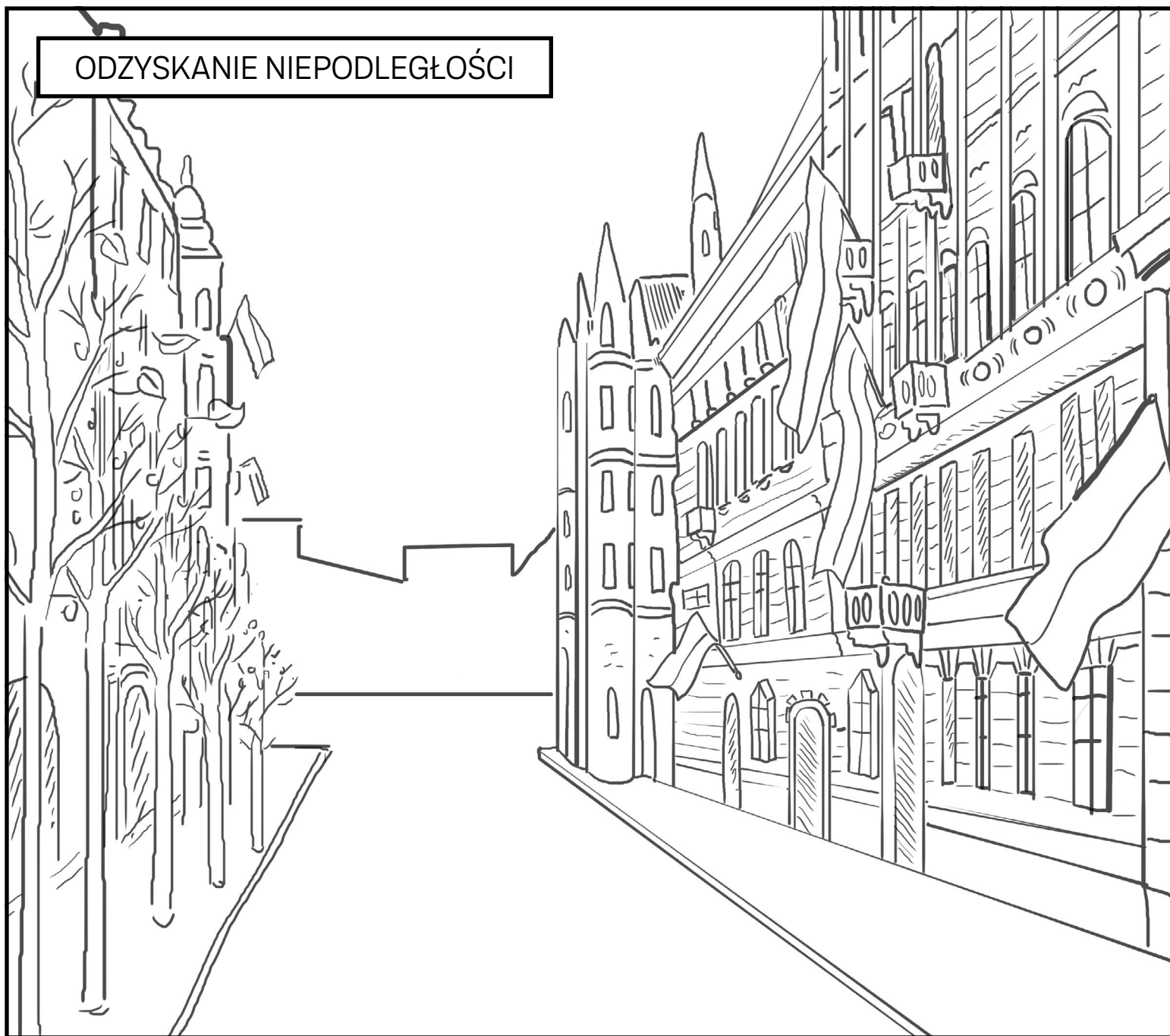
WYTNIJ
OBRYSY
POSTACI
I CHMURKI
DO
WYPOWIEDZI

Po stu dwudziestu trzech latach Polacy spełnili swoje marzenie o wolności. Dzięki wysiłkom wielu osób, Polska stała się znów niepodległa. Józef Piłsudski wraz z innymi ciężko pracował, aby na nowo zorganizować kraj. Przepominało to trochę urządzanie domu lub mieszkania po remoncie: jest wiele pokoi do wypełnienia, a każdy ma inny pomysł, jak ustawić meble. Napotyka się też problemy, bo czasem coś do siebie nie pasuje lub jest popsute. Skoro do tej pory Polska podlegała trzem zaborcom to w poszczególnych regionach obowiązywała różna waluta albo prawo. Teraz należało wszystko uzgodnić jako takie samo w każdym miejscu w kraju. Prace rozpoczęły polskie instytucje jak szkoły i urzędy. Nieco później uchwalono Konstytucję czyli dokument zawierający najważniejsze prawa obywateli państwa polskiego. Józef Piłsudski został **Naczelnikiem** Państwa.

ODZYSKANIE NIEPODLEGŁOŚCI

KLIKNIJ

IOBEJRZYJ

*Czy wiesz, że...

Józef Piłsudski poinformował świat depeszą, że Polska stała się niepodległym krajem. Wiadomość nadaną za pomocą fal radiowych mogła odebrać każda radiostacja.

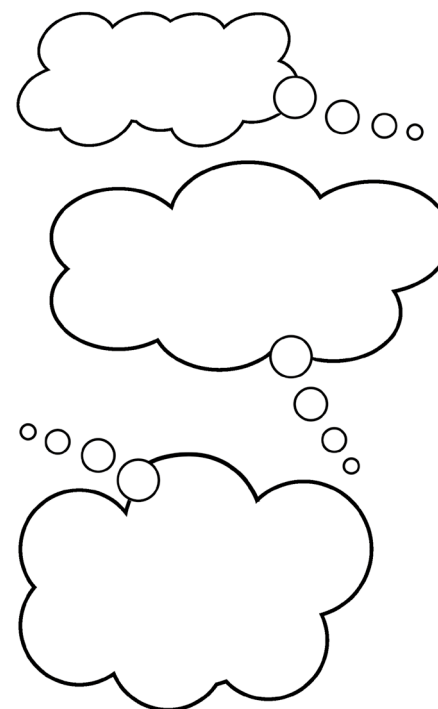
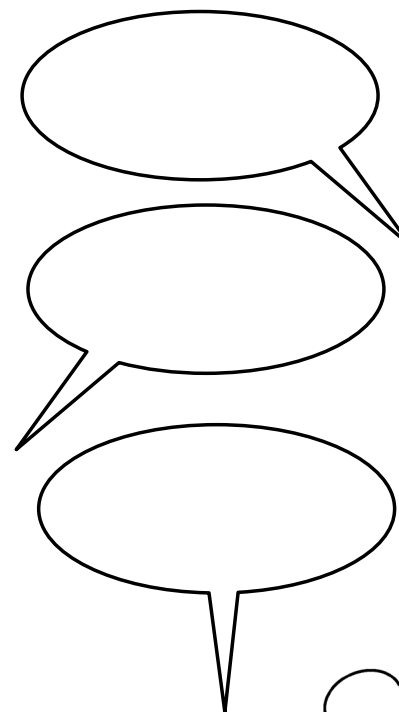
Józef Piłsudski podkreślił w depeszy, że od tego momentu Polacy będą sami decydować o sobie i o swojej przyszłości. Czasem wiadomość ta nazywana jest Polską Deklaracją Niepodległości.

ODZYSKANIE
NIEPODLEGŁOŚCI

WYTNIJ
OBRYSY
POSTACI
I CHMURKI
DO
WYPOWIEDZI

Józef Piłsudski poświęcał mnóstwo czasu na pracę dla kraju. W podziękowaniu za jego zasługi i zwycięską wojnę z bolszewicką Rosją, otrzymał najwyższy stopień wojskowy Pierwszego Marszałka Polski. Dodatkowo Marszałek otrzymał prezent od żołnierzy: specjalnie dla niego wybudowano dworek, nazwany „Milusin”. Dworek w Sulejówku pod Warszawą stał się domem rodzinnym Józefa i Aleksandry Piłsudskich oraz ich córek Wandy i Jadwigi. Spędzali tam dużo czasu razem. Marszałek lubił bawić się z córkami i układać pasjansa. Czytał też dużo książek, ale również je pisał, tak utrzymując rodzinę. Chodził na spacerunki po lesie wokół domu. W ogrodzie, w którym stały też ule, podziwiał swoje ulubione sasanki. W przydomowym sadzie rosły między innymi jabłonki, grusze i maliny, a w warzywniku ogórki, pomidory i ziola.

ŻYCIE CODZIENNE W MILUSINIE

KLIKNIJ

I OBEJRZYJ

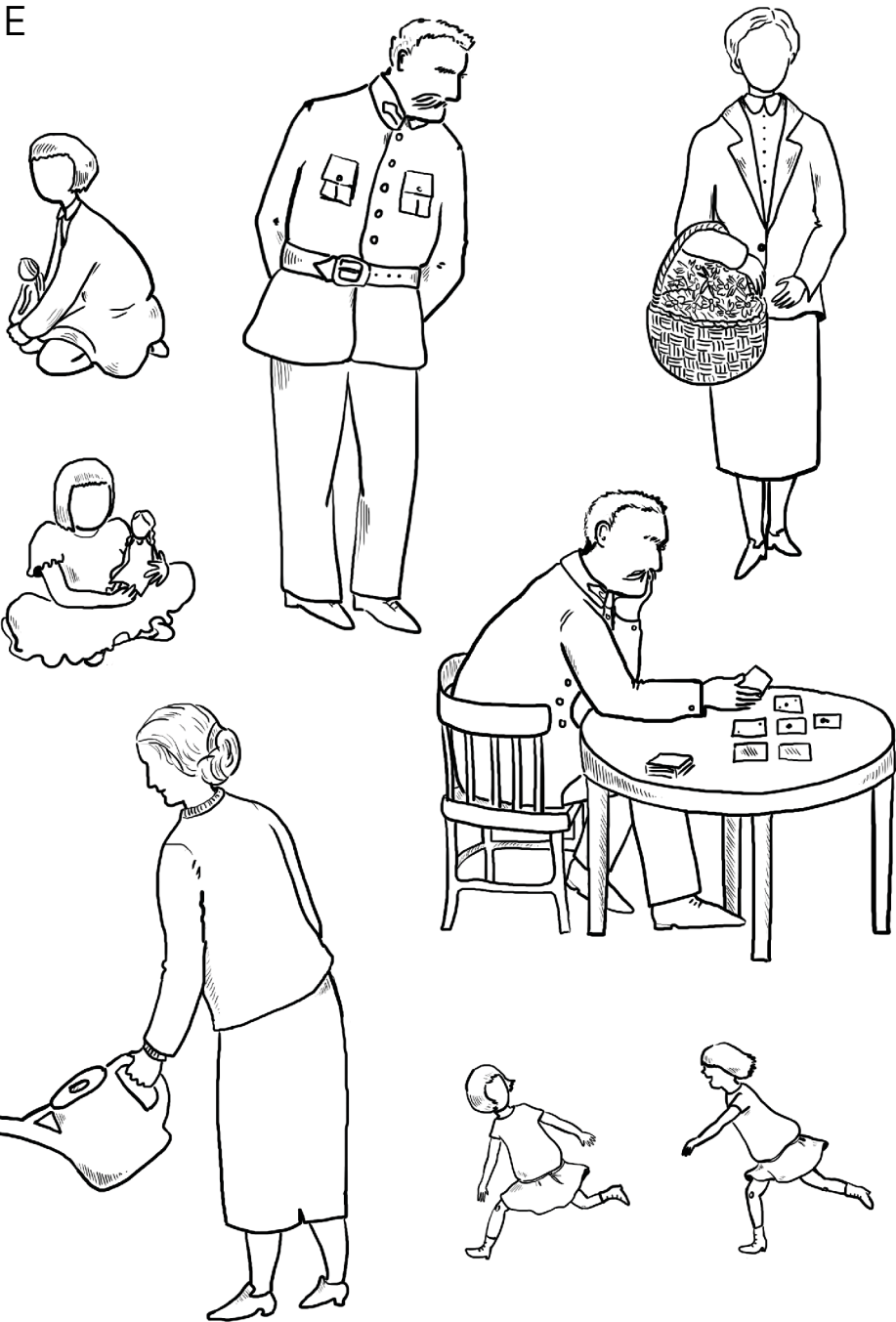
*Czy wiesz, że...

Marszałek wraz ze swoimi ukochanymi córkami Wandą i Jadwigą założyli „Towarzystwo Rzeczy Przyjemnych a Niekoniecznie Pożytecznych”, którego głównym celem była dobra zabawa i wymyślanie nowych gier. Był troskliwym, bardzo dumnym z córek tatą oraz jedynym dorosłym członkiem towarzystwa.

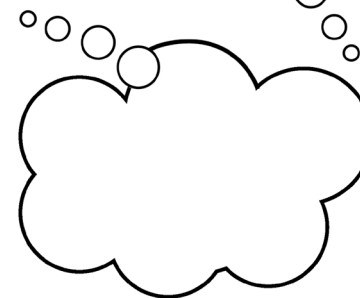
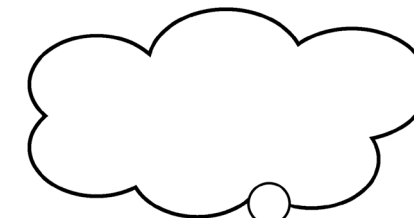
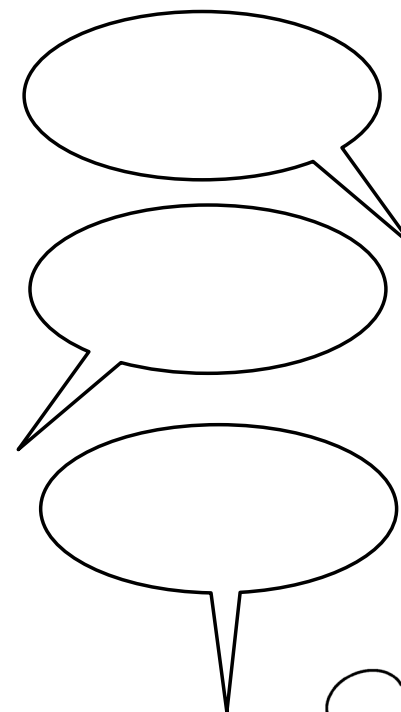

ŻYCIE CODZIENNE
W MILUSINIE

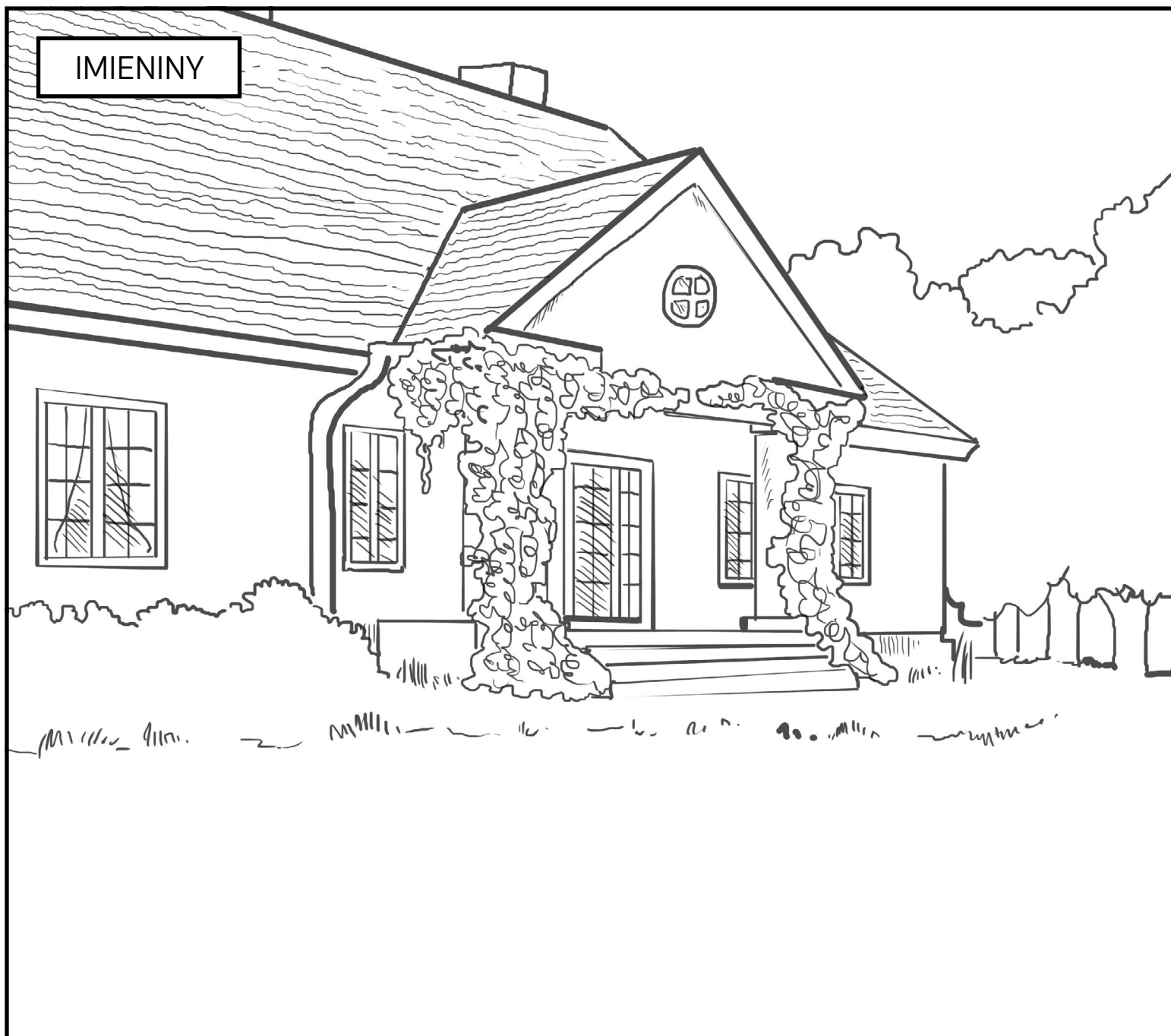
WYTNIJ
OBRYSY
POSTACI
I CHMURKI
DO
WYPOWIEDZI

IMIENINY

Józef Piłsudski obchodził imieniny 19 marca i tego dnia do Sulejówka przybywały wiwatujące tłumy gości. Pewnego razu obchody imienin zgromadziły aż trzy tysiące osób – to tak jakby przyjechało całe miasteczko. Marszałek co roku otrzymywał wiele laurek z życzeniami od dzieci z całej Polski i najróżniejsze prezenty, w tym zwierzęta. Psy, króliki, owca, kogut, a nawet lis to przykłady niezwykłych imieninowych niespodzianek. Jednak zawsze szczególnym gościem była ukochana klacz Kasztanka.

KLIKNIJ

I OBEJRZYJ

KLIKNIJ

I OBEJRZYJ

*Czy wiesz, że...

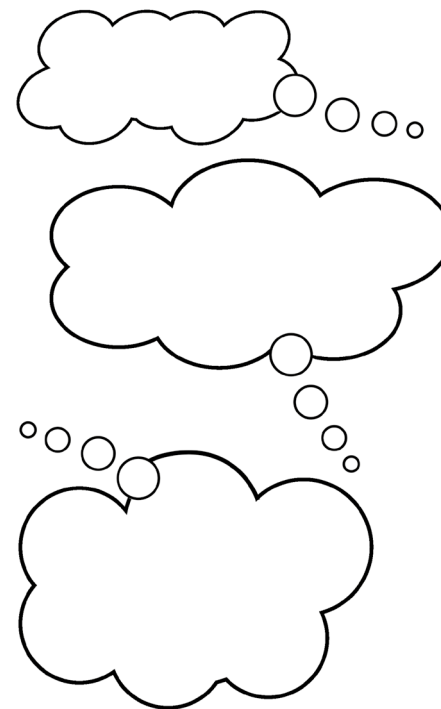
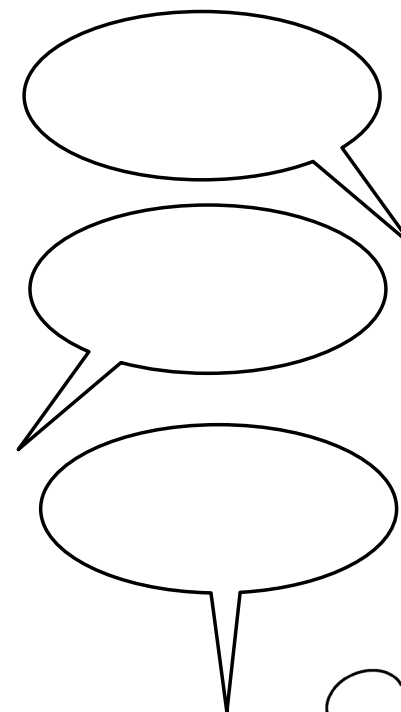
Pewnego razu Józef Piłsudski spędził swoje imieniny na portugalskiej wyspie. Rodacy, pomimo wielkiej odległości i tak postanowili złożyć mu życzenia, więc przesyłali z Polski pocztówki. Kartek było tak dużo, że poczta dostawała je w workach. Do dziś na pamiątkę pobytu Marszałka Polski na Maderze, stoi tam jego pomnik.

IMIENINY

WYTNIJ
OBRYSY
POSTACI
I CHMURKI
DO
WYPOWIEDZI

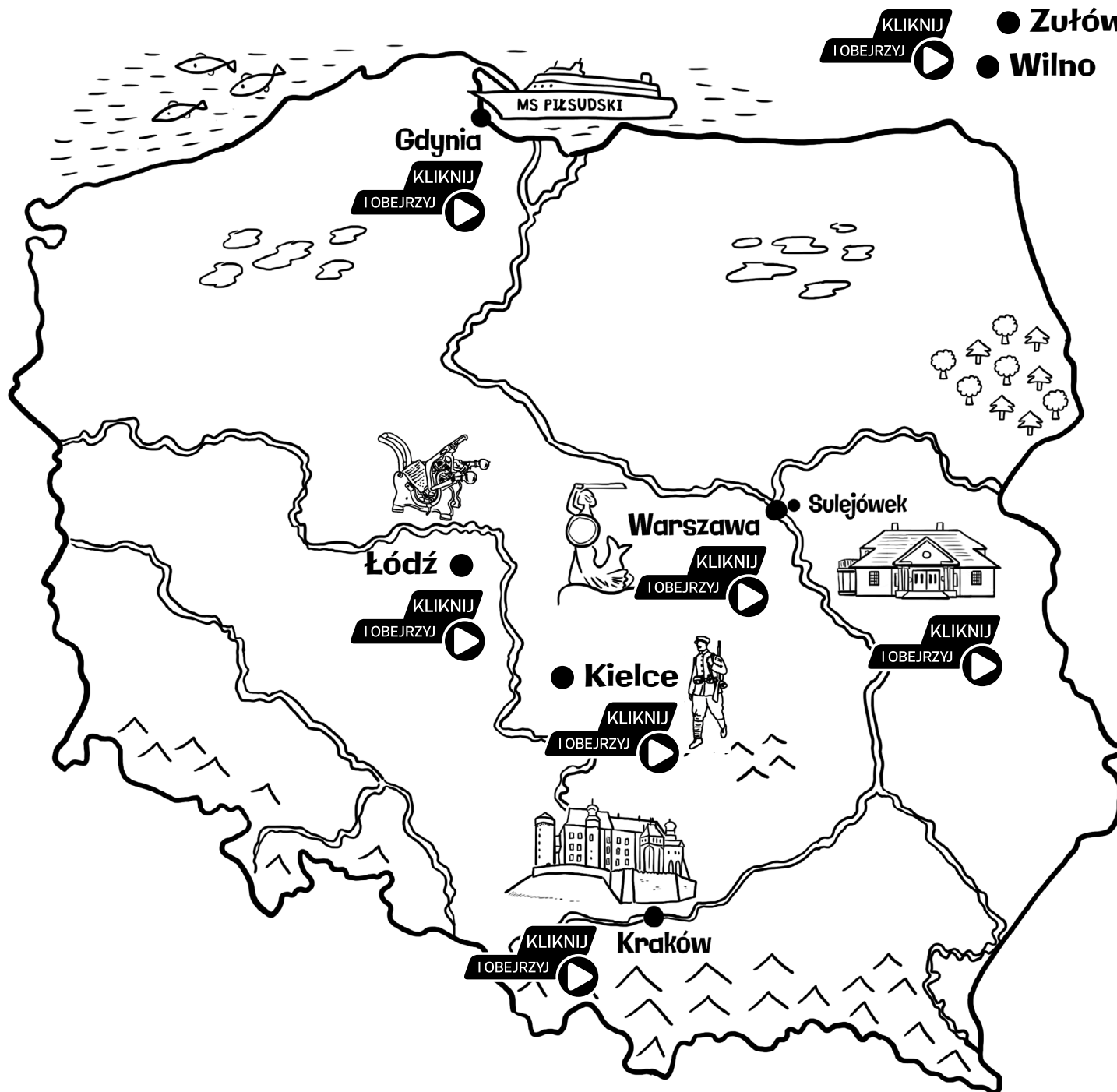
Zobacz wybrane miejsca ważne w biografii Józefa Piłsudskiego.

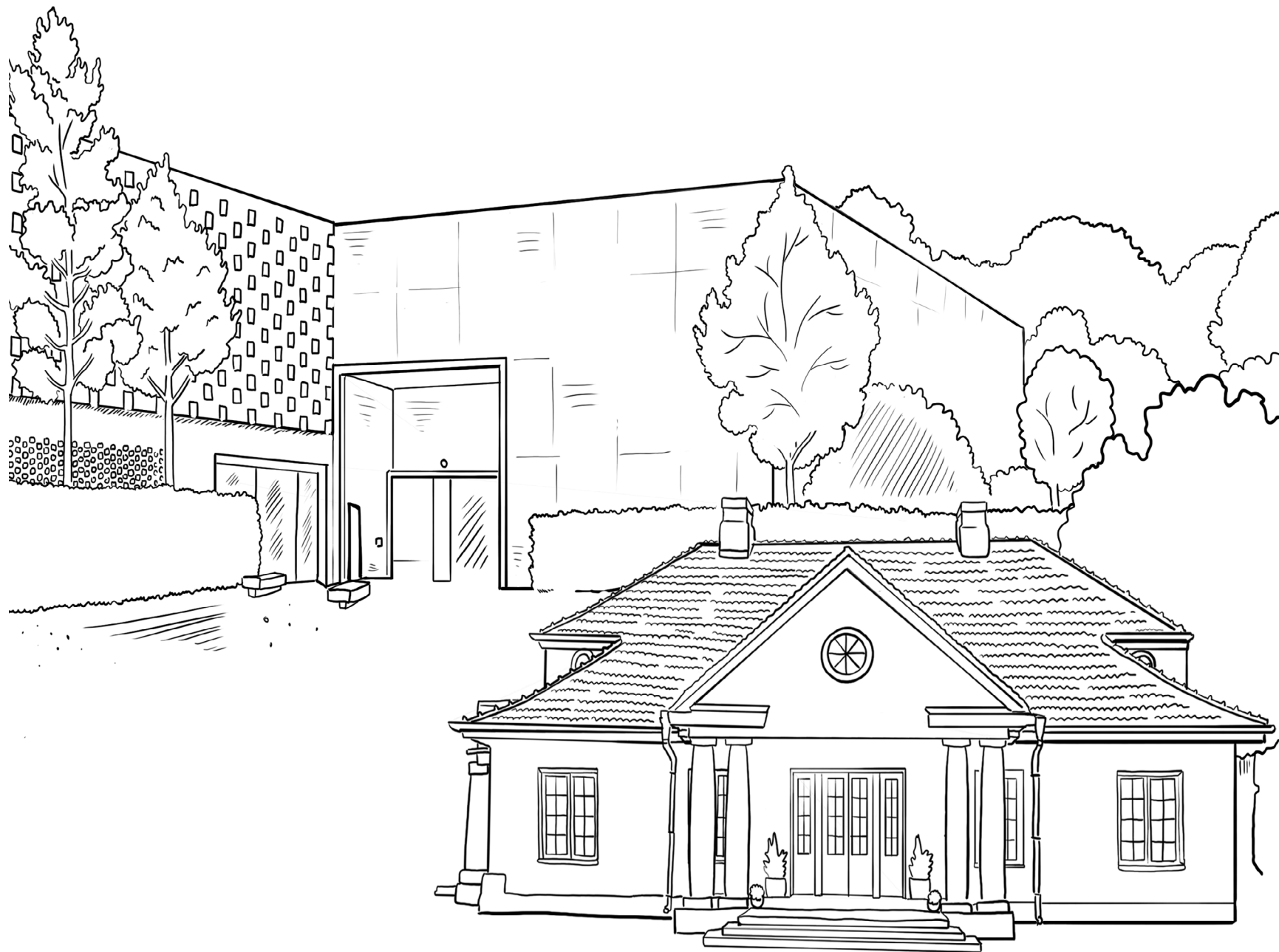
Zaznacz na mapie miejscowość, w której mieszkasz. Oznacz to miejsce kropką i dopisz nazwę, jeśli jej nie ma na mapie.

Czy wiesz jak upamiętniono Józefa Piłsudskiego w Twojej okolicy? Może niedaleko jest pomnik, płyta pamiątkowa albo aleja, ulica, skwer czy most nazwany imieniem Marszałka?

Zadanie:

Narysuj poniżej siebie jako postać komiksu i dorysuj dymek z miejscem na wypowiedź. W dymku odpowiedź na pytanie jak upamiętniono Józefa Piłsudskiego w Twojej okolicy.

Muzeum
Józefa Piłsudskiego
w Sulejówku

Autorzy:
rysunki – Agata Matraś
tekst – Joanna Świczko

skład – Ireneusz Mitura
koordynacja – Maria Pawlak
koncepcja – Maria Pawlak i Joanna Świczko

muzeumpilsudski.pl